การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านลานสาง ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตากจังหวัดตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

A learning experience using plasticine art to promote creativity of early childhood. Ban Lan Sang School, Mae Tho Subdistrict, Mueang Tak District Tak Province Tak Primary Educational Service Area Office 1

ณภัทร จันทร์กระจ่าง และ กรรณิการ์ ทองรักษ์

Naphat Chankrachang and Kannika Thongrak

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี โรงเรียนบ้านลานสาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอ ย่างง่าย ดำเนินการทดลองในช่วงเวลาการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นเวลา 3 สัปดาห์ๆ ละ 5 วัน วันละประมาณ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย และแบบประเมินการสังเกตความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Dependent) ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 1.17

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์การเรียนรู้, การปั้น, การคิดสร้างสรรค์

Abstracts

The objectives of this research were to 1) develop a learning experience using art, clay sculpture, to promote creativity of early childhood children; 2) to compare early childhood creativity before and after organizing learning experiences using art. Plasticine sculpture The sample consisted of 14 preschool children aged between 5-6 years at Ban Lan Sang School, Semester 1, Academic Year 2020, which were obtained by simple random sampling method. Conducting time trials, creative and experiential activities. For 3 weeks, 5 days a day, about 30 minutes per day. A learning experience plan using plasticine art to promote creativity for early childhood. And the creative observation assessment By using a single group of experimental analysis Measure results before and after testing (One-Group Pretest-Posttest Design)

The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation. And t-test Dependent. The results showed that Preschool children are more creative after organizing a learning experience using art and clay than before organizing the learning experience. With statistical significance at level 1.17

Keywords : organizing a learning experience, molding, creative thinking

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กแรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย ได้กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรงมีสุขนิสัยที่ดี มีสุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ คุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 : 1-26) สอดคล้องกับบรูเนอร์ (Bruner อ้างถึงในสุมาลี ชัยเจริญ, 2559 : 90) กล่าวว่า เด็กจะแสดงการพัฒนาการทางสมองหรือทางปัญญาด้วยการกระทำ และยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ตลอดชีวิต วิธีการเรียนรู้จะเป็นการแสดงออกด้วยการกระทำ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสัมผัส จับต้องด้วยมือ ผลัก ดึง และสิ่งที่สำคัญเด็กจะต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง เช่น การเลียนแบบ หรือการลงมือกระทำกับวัตถุสิ่งของ ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 : 38)

การจัดประสบการณ์เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย ฉะนั้นศิลปะงานปั้นดินน้ำมันก็เป็นกิจกรรมหนึ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีจิตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านงานศิลปะ เรียนสนุกผ่านการปั้นดินน้ำมัน สามารถรับรู้และแสดงความคิดสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นรู ปร่างรูปทรงที่หลากหลาย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านลานสาง ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อพัฒนาการให้เด็กมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านงานศิลปะการปั้นดินน้ำมัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านลานสาง ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมัน ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research) ซึ่งผูวิจัยไดดำเนินการ ทดลองโดยใชแผนการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านลานสาง ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น จำนวน 21 คน

กลุมตัวอยาง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านลานสาง ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (sample random sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมัน มีองค์ประกอบดังนี้ 1.จุดประสงค์การเรียนรู้ 2.การบวนการจัดการเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป) 3.สื่ออุปกรณ์ 4.การวัดและการประเมินผล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความคิดคิดสร้างสรรค์

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมัน

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ แล้วพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยมา 1 กิจกรรม

2) สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมัน มีองค์ประกอบดังนี้ ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล

3) นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ ซึ่งค่า IOC เท่ากับ 1.00 และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการทดลอง

3.2 แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

1) ศึกษาคู่มือการวัดผลและประเมินความพร้อมในการเรียนระดับปฐมวัย

2) สร้างวัดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีเกณฑ์ดังนี้ ให้คะแนน 3 คะแนน กรณีเด็กปั้นและสื่อความหมายของรูปได้มากและทำเสร็จภายในเวลา 30 นาที ให้คะแนน 2 คะแนน กรณีเด็กปั้นและสื่อความหมายของรูปได้เล็กน้อยและทำเสร็จภายในเวลา 30 นาที ให้คะแนน 1 คะแนน กรณีเด็กปั้นและสื่อความหมายของรูปได้เล็กน้อย 1 ส่วนจาก 4 ส่วนของรูป และทำเสร็จภายในเวลา 30 นาที ให้คะแนน 0 คะแนน กรณีเด็กปั้นและสื่อความหมายของรูปไม่ได้และทำเสร็จเกินเวลา 30 นาที

3) นำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งค่า IOC เท่ากับ 1.00 และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ในการทดลอง

สรุปและอภิปรายผล

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านลานสาง ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านลานสาง ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมัน และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันได้ทำตามหลักการทางวิชาการอาทิ ความเหมาะสมด้านเนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผล สื่อ อุปกรณ์ ด้านจิตวิทยา รวมทั้งแผนจัดการเรียนรู้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ผ่านการตรวจสอบและได้รับประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นได้นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเป็นไปได้และดูความเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรม เวลา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นอนุบาล 3/1 จำนวน 14 คน

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์จากการทดสอบหลังเรียนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะงานปั้นดินน้ำมันของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ผ่านกระบวนการสร้างอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและผ่านการตรวจสอบมาก่อนแล้ว รวมทั้งมีแผนจัดประสบการณ์ที่ดีจึงส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับจารุวรรณ โนใจวงศ์ (2560 : 15-19) กล่าวว่าการจัดประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมเด็กให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เด็กสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างดีหากได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า จะก่อให้เกิดความสามารถทางสมองในการคิด ดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์และคิดสร้างสรรค์ผลงานที่มีความแปลกใหม่ เพื่อให้ผลงานมีความละเอียดลออและสามารถถ่ายทอดความคิดจินตนาการของตนเองอย่างเต็มที่